

Warszawa, dnia 13 października 2016 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW-066-189/16

**Stanowisko Państwowej Komisji Wyborczej
w sprawie sugestii dotyczących wzorów kart do głosowania zawartych w raporcie
Fundacji im. Stefana Batorego dotyczącym wyników badania kart do głosowania
z wyborów do sejmików województw w 2014 r.**

W raporcie Fundacji im. Stefana Batorego *„Nieważne głosy, ważny problem. Wyniki badania kart do głosowania z wyborów do sejmików województw 2014”* zawarta jest sugestia, aby „W wyborach samorządowych (szczególnie do sejmików województw) (...) odejść od kart zbroszurowanych, które powodują znaczące zwiększenie liczby głosów nieważnych (nawet o kilkaset tysięcy). Należy przy tym opracować procedurę, która ułatwiałaby oddawanie głosów przez wyborców z dysfunkcją wzroku, jednak inną niż nakładka na karty do głosowania (obecnie korzysta z niej zaledwie kilkaset osób w skali wyborów)”. Ponadto w raporcie wskazano, że „Należy odpowiednio przygotować wzory kart do głosowania, żeby w maksymalnym stopniu uniemożliwić pomyłki wyborców. W pracy trzeba włączyć specjalistów (grafików itp.). Projekty należy skonsultować z grupami wyborców oraz z organizacjami społecznymi skupiającymi osoby starsze lub z niepełnosprawnościami. Pozwoli to dobrać w optymalny sposób szatę graficzną i rozmiar czcionek, a także zaprojektować kartę w taki sposób, by miała ona jasną i czytelną instrukcję oddawania ważnego głosu.”

Państwowa Komisja Wyborcza zauważa, że karty zbroszurowane nie zostały zastosowane po raz pierwszy w wyborach samorządowych w 2014 r. Karty w tej formie były stosowane lub przepisy dopuszczały ich stosowanie już od roku 1991. Do roku 2011 były używane w wyborach, w których wyborca oddaje głosy na listę, w przypadku gdy w danym okręgu wyborczym zgłoszono dużą liczbę list zawierających dużą liczbę kandydatów.

Wejście w życie przepisów Kodeksu wyborczego umożliwiających głosowanie za pomocą nakładki na kartę do głosowania sporządzoną w alfabecie Braille’a ograniczyło możliwości

wyboru rodzaju karty. Przeprowadzona wówczas przez Państwową Komisję Wyborczą analiza w tym zakresie, w ramach której konsultowano się z organizacjami zrzeszającymi osoby niewidome i niedowidzące, wykazała, że aby umożliwić tym osobom samodzielny udział (za pomocą nakładki sporządzonej w alfabecie Braille'a) w głosowaniu w wyborach, w których głosuje się na wieloosobowe listy (wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, wybory do Parlamentu Europejskiego, wybory do sejmików województw, wybory do rad powiatów oraz wybory do rad miast na prawach powiatów i rad dzielnic m.st. Warszawy) konieczne jest zastosowanie kart zbroszurowanych. Takie karty używane były we wszystkich tego rodzaju wyborach przeprowadzonych od 2011 r. Jak zatem widać wybory samorządowe w 2014 r. nie były pierwszymi, w których powszechnie stosowana była karta zbroszurowana.

Należy także podkreślić, że Państwowa Komisja Wyborcza opracowuje wzory kart do głosowania działając na podstawie przepisów Kodeksu wyborczego. Komisja nie może zatem opracować wzoru karty zakładając, że wyborcy niewidomi i niedowidzący korzystają z innych ułatwień niż nakładka na kartę do głosowania, gdyż takich ułatwień nie przewiduje Kodeks wyborczy.

Na marginesie należy także zauważyć, że proponowane przez Fundację im. Stefana Batorego zastąpienie nakładek na kartę *innym mechanizmem adekwatnym do potrzeb wyborców, np. urządzeń elektronicznych umożliwiających osobom z dysfunkcjami wzroku (w tym grupie, która nie posługuje się alfabetem Braille'a) odczytanie (w formacie audio) treści kart do głosowania*, nie rozwiązuje problemu. Nakładki w alfabecie Braille'a nie służą bowiem do zapoznania wyborcy niewidomego i niedowidzącego z treścią karty (na nakładce nie ma nazw list i nazwisk kandydatów), umożliwiają one natomiast tej grupie wyborców oddanie ważnego głosu poprzez postawienie znaku „x” w przeznaczony na to kratce.

Państwowa Komisja Wyborcza zwraca także uwagę, że po doświadczeniach z wyborów samorządowych raz jeszcze dokonała analizy możliwości zastąpienia kart zbroszurowanych innym rodzajem kart. Kwestię tę konsultowano ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, w tym m. in. z Polskim Związkiem Niewidomych. Analiza ta wykazała, że zastosowanie nakładki na kartę we wskazanych wyżej wyborach wymusza sporządzanie kart do głosowania w formie zbroszurowanej.

Jednocześnie Komisja dokonała zmiany wzoru karty dodając stronę tytułową i stronę ze spisem treści. Ponadto zmieniono treść umieszczonego na karcie do głosowania pouczenia dotyczącego prawidłowego sposobu głosowania (pomysł ten został następnie uwzględniony w jednej z nowelizacji Kodeksu wyborczego).

W związku z sugestiami zawartymi w raporcie Fundacji im. Stefana Batorego Państwowa Komisja wyborcza informuje, że zostały podjęte działania mające na celu przeprowadzenie wielopłaszczyznowych konsultacji społecznych, dotyczących zarówno fizycznej formy karty do głosowania jak i językowego kształtu informacji dla wyborcy.

W konsultacjach uczestniczyć będą przedstawiciele reprezentatywnych grup wyborców, przede wszystkim osoby z różnego typu niepełnosprawnościami, specjaliści - praktycy zajmujący się tworzeniem dostosowań i usprawnień dla osób z niepełnosprawnością, profesjonaliści w zakresie edytorstwa oraz eksperci w dziedzinie komunikacji i pragmatyki językowej. Wszelkie sugestie dotyczące karty do głosowania zostaną poddane głębokiej i wieloaspektowej analizie w ramach debaty eksperckiej.

Wnioski pokonsultacyjne zostaną niezwłocznie podane do wiadomości publicznej po zakończeniu wszystkich etapów konsultacji. Szczegółowe informacje dotyczące harmonogramu i wykaz podmiotów uczestniczących w konsultacjach zostaną podane przez Państwową Komisję Wyborczą w najbliższym czasie.

Państwowa Komisja Wyborcza, mając na uwadze przede wszystkim dobro wyborców i minimalizację ryzyka podwyższonej liczby głosów nieważnych, a także świadomość potrzeby analizy sugestii związanych z wyborami, rozpoczyna proces konsultacji społecznych.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej
Wojciech Hermeliński

